ՕՐԱԳԻՐ

Օրագիրին սէնթվի գնյմէթի բէչին օլարագ 200 ղրչ· օլուպ , պէհէր նիւսխէի 40 սր գարաեա սաթըլաճագ տրր ։

Թաչրաւարատան միւչթէրի եադըլճագ իսթէնէյէր , սէնթվի պէտէլինի իքի Օսմանլը լիրասը բէչին կէօնտէրմէյէ , վէ եաղօտ պուպաուա պիր սատամ կէօսթէրմէյի տիրյէր ։

Իլանաթլըն սըրասը իք տէֆա իչին 2 ղրչ· իքինճի տէֆա իչին 1 ղրչ· վէ պիեատէ նէյր օլուճաճագլարա բազարտըպ օլունաճագ տրր ։

Մէքթուպ վէ սայըրէ Ֆիլմանտրլար եօղուչանտա եաւսուֆեան խանընըն իքինճի գաթընտա նիւմէրօ 4 Օդսէն իօճասարեան խամինէ կէօնտէրիլճէք տիր ։

Կ. ՊՕԼՍԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵԶՐԱՅՐՔՆ ԵՒ ԵՔԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ · ՀԱՅԱՍ ՍԷՓԷՄԲԵՐԻ 2 · ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ԱՊՐԻԼ 1871 · ԱՂԱՖՐԱՆԿԱ 10 ՄԱՅԻՍ · ԹԻՒ 435

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 28 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բրուսիոյ հետ միաբան ըլլալուն համար Անգղիական կառավարութեան ինքզինքն արդարացնելը ։

Անգղիական կառավարութեան դէմ խիստ ծանր ամբաստանութիւններ կ'ըլլան , Գաղղիան պատերազմի ժամանակ առանձինն ձգելու համար յայտնի ձեռք առած միջոցներուն վրայ , և յաղթողին քեռը չլռեցնելով խաղաղութեան նպաստ մը չընծեղուն վրայ (իր պատրաստած չէզոքաց ահեղ դաշնակցութիւնը զանց ընելէն) ։

Այս ամբաստանութիւնները « յիսուն տարուան դաշնակից » մը մատնելու ամօթալի դործին համար կին միայն ։ Ամբաստանութիւն կար նաև Անգղիոյ վրայ թէ ինքզինքը կը մատնէ ։ Պատերազմին սկսած ժամանակը գապտա գրոց այն ֆոտը յիշուեցաւ որ սկզբունք կը դնէ թէ « Անգղիոյ « չահերը կը պահանջեն որ ոչ Գաղղիա , « ոչ Բրուսիա գերազօր իշխանութիւն « ըլլան Եւրոպայի մէջ » ։

Այժմ մարդ ինքզինքեն քոաւ թէ ի՞նչ կորութիւն էր այն որով Անգղիա այնպիսի վտանգ մը դիմացն և այնպիսի համակրութիւններ ունենալով հանդերձ , « չէզոքութիւնն » իբր քաղաքականութիւն ընդունեց , և յետոյ Բրուսիոյ հետ մէկ եղած այդ չէզոքութիւնը գործածեց՝ ուրիշը և իւրաքանչիւր տէրութեան մը Գաղղիոյ օգնութիւն ընելու յօժարութիւնը սանձելու համար ։

Այս ամբաստանութիւնները կը բաւորաբաժանին և կը վերաբերին որ մէկը Անգղիոյ արդէն ըրածին և ո՛ր մէկը ալ չընծին ։ Մենք ալ այս քաժանման համեմատ անոնց վրայ պիտի խօսինք և հասատատեմք թէ ամենքն ալ անհիմն են ։

Նախ այդ բաներէն մէկն ալ ըրած չէ , որոյ համար դինքը կ'ամբաստանեն ։ Երկրորդ անկարող էր գործելու այն բաները ըղր չընելուն համար դինքը կ'ամբաստանեն , եթէ ոչ անհնարին , դէթ դժուարին կ'ըլլար արդարացնել զԱնգղիա , երկու կայսերքաց մէջ տրուած առնուած հեռագիրներուն հրատարակութենէն առաջ , ուրկէ նոր թուական մը կը սկսի ։ Այդ դրութիւններով վերջացած է ողբացնց ժամանակը · սպառնալեաց ժամանակն է որ կը սկսի ։ Աւսվ աւարտած է նաև ոխակալն ժամանակը , և գիտութեան ժամանակն սկսած է ։ Բայց ըրուցենք , Ռուսիա իւր ըրածը չծածկեր , այլ ակն յանդիման ցոյց կուտայ ։ Ալ ղմեզ խարելու պէտք չունենալով , ղմեզ վախցնելու կը նայի ։

Սէն-Փեթէրսպուրկ ղրկուած հեռագիրը Բրուսիոյ համար նուաստութիւն մ'է Եւրոպայի առջև , և իւր մէջը նոր տարր մը կը կազմէ որ նոր « կոյսրութեան » սպառնի միութեան ու խաղաղութեան համար արդէն բաւական սպառնալիք եղող լանդարիչ տարերաց վրայ կ'աւելնայ ։

Աչքարհս ալ պիտի գիտնայ – Ռուսիա կուզէ որ գիտնայ – թէ ինչն (Ռուսիա) է այն մեծ և չքեղ գործողութիւնը պատրաստողն , որուն Եւրոպա ականատես եղաւ ։ Եթէ այս այսպէս է , ի՞նչպէս կարելի է պահ մը ենթադրել թէ Անգղիա ալ այս մասին գործակցած է։ Ռուսիա անշուշտ պէտք չունէր անոր ամեն չարժումն արգիլելու համար ։ Վիէննայի մէջ եղած այն սպառնալիքը թէ՝ « ես չպիտի դինուիմ եթէ դուք չդինուիք » կատարեալ կերպով յայտնութիւն դտեր էր ։ Անոր խօսքին հաւատացին , և դիմադրութեան խորհուրդները վերցան ։

« Եւրոպայի մէջ Ռուսիոյ դէմ թըշնամական գործողութիւն մը չ'ը կըլնար ըլլալ առանց Անգլիոյ · և եթէ « ըլլայ , Անգղիա անոր կը հակառակի » , Ահաւասիկ այսպէս կը դրէր Փոցցօ ալ Պօռկօ 1825 ին ։ Այս ճշմարիտ էր , և 1870 տարւոյն մէջ ալ դարձեալ աւելի ճշմարիտ է ։ Խնդիրը Անգղիոյ ուրիշներուն նկատմամբ ընելիքին վրայ չէր , այլ պարզապէս իւր ընելիքին վրայ ։ Եթէ ինք չը գործեր , ապահով էր որ ուրիշներն ալ չպիտի գործէին ։ Անգղիա Ռուսիոյ և Բրուսիոյ հետ միանալով , Եւրոպա ալ քրնոյ հետ պիտի միանար ։ Ո՛վ կրնար համարձակիլ այնպիսի ձեռնարկութիւն մ'ընել որուն հետևանքը պիտի ըլլար Ռուսիոյ և Անգղիոյ գործակցիլը Բրուսիոյ հետ՝ պատերազմի դաշտին վրայ ։

Բայց պիտի ըսեն , եթէ Ռուսիա Անգղիոյ պէտք չունէր , ինչո՞ւ համար էին այնչափ ձեւերն ։ Ինչո՞ւ համար Անգղիա վիէննայի , քոնիգրեցի , Ֆիօրէնցայի մէջ այնչափ բանակցութիւններ պիտի ընէր , չպատահելիք բան մը արդիլելու համար ։ Օգոստոս 10 ի գրութիւնն հրատարակելով ինչո՞ւ իւր ձեռք առած միջոցները ճանչցուց ։

Պատասխանը խիստ պարզ է ։ Անգղիա մեծ տէրութիւն մ'է , իւր անկարողութիւնը կը պարտի ծածկել , բան մը ըրած ըլլալը ցոյց տալ և նաև ինքզինքը Ռուսիոյ հաճելի ընել չնայած է ։ Հասարակութիւնն յիրաւի զայս չգիտեր ։ Բայց կառավարութիւնը ձեռքերնին ունեցողները լաւ գիտեն թէ անզօր է , մինչև անդամ ինգղինքը պաշտպանելու մասին ։ Ուրեմն Անգղիոյ այնպէս գործելուն չարժառիթը երկիւղն եղած է ։

Ահաւասիկ իւր չատագովութիւնն այս է , և ճշմարիտ է ։ Ինա բան մը չըրաւ , վասն զի անկարող էր ընելու ։

Անշուշտ կրնար լռել ։ Բայց՝ որ կարութեան յատուկ է ոչ լեղուն և ոչ գրիչը կարենալ բռնել , եթէ « ալ եւրոպա չկայ » , պատճառն այն է որ ամեն երկրի մէջ մարդ մը ձնացած չէ ։

Երբ Անգղիա զօրաւոր էր , իւր ծովային զօրութեամբն էր ։ Ալ չկրնար զայն գործածել ։ Այդ զօրութիւնը դարձեալ առանալու համար իրեն մարդիկ պէտք են , և ինք մարդ չգտներ ։

Գաղղիա պէտք է որ յիշէ թէ ինքն 1856 ին Ռուսիոյ հետ գործիքն եղած է , Անգղիան այն զօրութենէն զրկելու համար , որ կրնար վրկել Գաղղիա 1870 ին(1) ։

ՓՐՈՒՏՈՆԻ ՄԷԿ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Փիէր—Ժոզէֆ Փրուտոն Եւրեզի անաստուած և աղատասէր մատենագիրը , որ Ժողովրդեան Եւրեսիոխան ալ եղած է , ժամանակաւ հետևեալ մարգարէութիւնն ըրած է որ ճիշտ այժմեան դէպքերը կը նկարագրէ ։

« Ընկերական յեղափոխութիւնը անհուն և ահագնադղրդ կործանման մը պիտի տանի զմեզ , որուն անմիջական արդիւնքը պիտի ըլլայ ,

Երկիրն ամուլ ընել ։

Ընկերութիւնը պրկոցի մը մէջ սեղմել ։

Եւ եթէ այդպիսի վիճակի մը քանի մը շաբաթ տևելը հնարաւոր ըլլայ ,

Երեք չորս միլիոն մարդ անակընկալ սովով մը սպաննել ։

Երբ կառավարութիւն անհապաղէն ձնայ ։ Երբ երկիրն անքեր և անվաճառաշահ ձնայ ։

Երբ փարիզ սուալլուկ եղած , դաւառներուն ձեռօք պաշարուած , բան մը չգնելով , բան մը գուրս չղրկելով , դրսէն եկած բաներէն զրկուի ։

Երբ գործաւորները ժողովականերուն բռնած քաղաքականութեանը և գործատանց պարապ մնալնուն վերյայ վհատելով , որ և իցէ ճանթով մը ապստամբ փնտռեն ։

Երբ գիւղութիւնը քաղաքացւոց արծաթեղէններուն ու դոհարները լնդրէ փողերանոց զրկելու համար ։

Երբ հարկ ժողվելու համար , միայն առանին խուզարկութեանց եղանակը գործադրուի ։

Երբ սուալլուկ հրոսակներն երկրին մէջ յայտնելով ասպատակութիւն դործեն ։ Երբ գիւղացին հրացանը լըցուցած , իւր քաղած հունձքին վրայ պահպանութիւն ընելով մշակութիւնը զանց ընէ ։

Երբ առաջին որպէս յափշտակութ առաջին տունը բռնաբարուի , առաջին եկեղեցին պղծուի , առաջին ջահը վառուի , առաջին կինը ւկուի ։

Երբ առաջին արիւնն հոսի ։

Երբ առաջին գլուխն կտնայ ։

Երբ աւերմանց չարիքը բովանդակ գաղղիոյ վրայ տարածուի ։

Ո՛հ , այն ժամանակ պիտի գիտնաք թէ ի՞նչ է ընկերական յեղափոխութիւն մը։ Զայրացեալ , գինեալ , վրէժխնդրութիւնն ու կառավարութենէն մուեգնեալ քաղմութիւն մը ։

Նիզակներ , կացիններ , մերկ թուրեր , վաղրներ և ռումբեր ։

Քաղաքը թաղծեալ և լռին , աստիկանութիւնն ընտանեաց ծոցերկարծեաց վրայ կասկածները , խօսքերուն դաղտնի ուկնդրութիւն , արտասուաց ծածուկ դիտումն , հառաչանաց թըւումն , լռութեան ժամանակ զննութիւն , լրտեսութիւն և ամբաստանութիւններ ։

Անողոք պահանջմունք , բռնի և գամ քան գդամ չատցող փոխառութիւններ , թղթադրամին իյնալը ։

Քաղաքական պատերազմ և օտարականին մեր տահմանագլխոց վրայ դանուիլը ։

Անագորոյն կուռակալաց բռնութիւններ , հասարակաց փրկութեան մասնաժողով մը , ապստաժ արտով դերադոյն մասնաժողով մը ։

Ահաւասիկ ռամկապետական և ընկերվարական բուռած յեղափոխութեան մը պատուղներն ասոնք են ։

Ամենայն զօրութեամբ կը մերժեմ ես ընկերվարութիւնն , որ անզօր , անպարկեշտ է , և միայն խաբեբաները ու խաբեաները յառաջ բերելու յարմար։ Այդ դաղտնորոգայթներէն և ճգանց , այդ վերը զգայասիրութեան , այդ պիղծ դրականութեան , այդ մուրացկանութեան , այդ մուաց և սրտի ապականութեան առջև որ արդէն գործաւորաց մէկ մասին մէջ տարածուած է , ահաւասիկ կը յայտնեմ ես . մնքուր եմ այդ ընկերվարական յիմարութիւններէն ։ Փ· Ժ· ՓՐՈՒՏՈՆ

ՎԵՍՈՒՎ

Լ· Փալմիերի դասատուն Նափոլիի փունկօլօ լրագրին հետևեալ տեղեկութիւնները դրած է ։

« Թէպէտ և խանձողն (լաւա) անցեալ մարտ 13 ի գիշերը վեսուվի գագաթէն վար հոսելէ դադրած էր , և այլ ևս ոչ բոց կը տեսնուէր ոչ խառնարան(1) , սակայն և այնպէս նոր կո-

(1) Գուարիէ ա'Օռիան լրագրը ուրիկ առած ենք մեք այս գրութիւնը , կ'ըսէ · պէտք է յիշել նաև թէ Անգղիա 1855 ին մերժած է Գաղղիոյ հետ միանալ՝ Լհհաստանէն Ռուսիոյ վրայ յարձակելու համար , ինչպէս զայս կը հաստատէ Գաղղիոյ դիւանական մէկ գրութիւնը որ հրատարակուած է ։

(1) Խառնարան կ'ըսուի բռնկած հնարաւորի մը բերանը , երբեմն կը պատահի որ առաջին խառնարան մը բացուելէն յետոյ , հրաբուղխը կը մարի , և իւր կողերը կը փլչին · ևերկրորդ անդամ բըռընկուելն , նոր կոն մը կը բարձրանայ , և անոր վրայ նոր խառնարան մը կը բացուի ։ Ծ· Թ·

(1) Ծաղ–Ծաղ տե՛ս էջ 3 սյ. 2։

(2) Ծաղ–Ծաղ տե՛ս էջ 3 սյ. 2։

ՎԱՆ

Լեզեռ էջեվան վրայով 28 (ամսոյ հնոց տոմարով) Հոկտեմբեր

Ա. Ս. Ա. Ա. Ա

ԺԱՄԱՆԱԿ

Ներքին լուրեր

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մեծ քաղաքներէն մէկուն մէջ, որ Ճշդիւ անունը չենք գիտեր, ամէն տարի մեծ ցոյցեր կ՚ընեն գործաւորները, որոնք կը պահանջեն, որ իրենց օրական աշխատանքի ժամերը ութ ժամէ աւելի չըլլան։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորները կը հաւաքուին մեծ հրապարակի մը վրայ, ուր ելլելով իրենց ամբիոնները՝ կը սկսին իրենց ճառերը խօսիլ։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն ոստիկանութիւնը կը հրամայէ գործաւորներուն, որ ցրուին, բայց գործաւորները չեն ուզեր ցրուիլ, ուստի ոստիկանութիւնը կը սկսի զէնքի գործածել։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորներէն շատեր կը սպաննուին, շատեր ալ կը վիրաւորուին։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէ գործաւորներէն շատերը, որոնք կը դատուին եւ կը դատապարտուին։

Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորները կը պահանջեն, որ իրենց օրական աշխատանքի ժամերը ութ ժամէ աւելի չըլլան։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորները կը պահանջեն, որ իրենց օրական աշխատանքի ժամերը ութ ժամէ աւելի չըլլան։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորները կը պահանջեն, որ իրենց օրական աշխատանքի ժամերը ութ ժամէ աւելի չըլլան։ Ամէն տարի այդ ցոյցերուն ատեն գործաւորները կը պահանջեն, որ իրենց օրական աշխատանքի ժամերը ութ ժամէ աւելի չըլլան։

1871 ԱՊՐԻԼԻ 1 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎՈՓԱԺԱՄ ՆԱՄԱԿԱՆ ԳՆԱՑՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՊՈՐԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՀԱՆԳԱՎՈՐ ԳՆԱՑՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

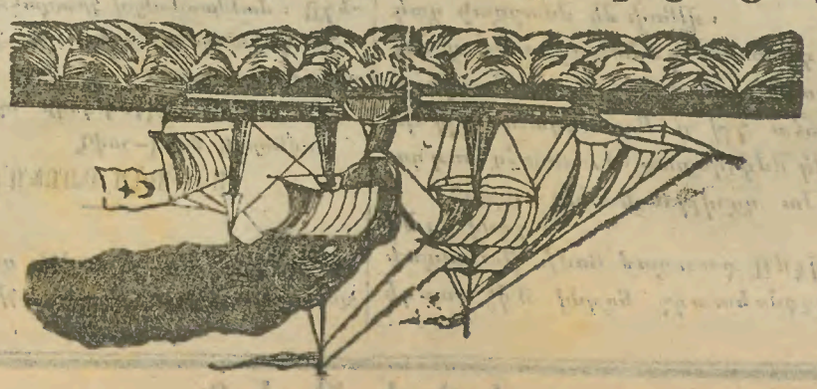

ՎԱՊՈՐԱՅԻՆ ՆԱՀԱՆԳԱՎՈՐ ԳՆԱՑՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՊՈՐԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱ